Wyzwania strukturalne chińskiego modelu rozwoju w kontekście książki Bai Gao The China-Europe Railway Express

AUTOR

Fundacja Dobre Państwo

STRESZCZENIE / ABSTRACT

Artykuł analizuje krytyczne punkty chińskiego modelu wzrostu na podstawie raport MFW. Autor wskazuje na niebezpieczeństwa związane z nadmiernym wspieraniem wybranych sektorów przemysłowych, co generuje koszty rzędu 4% PKB i prowadzi do nadprodukcji. Kluczowym problemem są strukturalne ograniczenia finansów lokalnych oraz rola platform LGFV (Local Government Financing Vehicles). Mechanizmy te, choć przyspieszyły urbanizację, stworzyły ogromne zadłużenie poza formalne, które stało się szczególnie ryzykowne w obliczu kryzysu na rynku nieruchomości. Tekst podkreśla konieczność przejścia od modelu opartego na inwestycjach i eksporcie ku nowej strukturze rozwoju, ostrzegając przed systemowymi ryzykami fiskalnymi wynikającymi z historycznego podziału kompetencji między rządem centralnym a lokalnym.

The article analyzes critical points of the Chinese growth model based on an IMF report. The author points to the dangers associated with excessive support for selected industrial sectors, which generates costs amounting to 4% of GDP and leads to overproduction. A key problem is the structural limitation of local finances and the role of LGFV (Local Government Financing Vehicles) platforms. These mechanisms, while accelerating urbanization, created enormous off-balance-sheet debt that became particularly risky in the face of the real estate market crisis. The text emphasizes the need to transition from a model based on investment and exports toward a new development structure, warning against systemic fiscal risks resulting from the historical division of competencies between the central and local governments.

Artykuł analizuje krytyczny moment zwrotny w chińskim modelu gospodarczym, w którym dotychczasowy silnik wzrostu – oparty na agresywnych inwestycjach

infrastrukturalnych i boomie nieruchomościowym – staje się głównym źródłem ryzyka systemowego. Autor stawia tezę, że Chiny muszą przejść głęboką transformację strukturalną: od rozproszonej, regionalnej mobilizacji kapitału (często maskowanej przez mechanizmy LGFV i tzw. gwarancje dorozumiane) ku scentralizowanemu zarządzaniu ryzykiem i selektywnej alokacji zasobów. Analiza oparta na raportach MFW wykazuje, że ogromne koszty polityki przemysłowej oraz paraliż rynku nieruchomości drastycznie ograniczają zdolności finansowe administracji lokalnych. W obliczu nieuchronnych zmian demograficznych i spadku produktywności, chiński system staje przed koniecznością przedefiniowania pojęcia 'bezpieczeństwa gospodarczego'. Zmiana ta ma fundamentalne znaczenie nie tylko dla stabilności wewnętrznej państwa, ale również dla trwałości strategicznych projektów geopolitycznych, takich jak The China-Europe Railway Express, których przyszłość zależy teraz od realnej rentowności, a nie od administracyjnych transferów.

SŁOWA KLUCZOWE

chiński model rozwoju | LGFV | polityka przemysłowa Chin | zadłużenie administracji lokalnej | ryzyko systemowe | kryzys rynku nieruchomości w Chinach | gwarancja dorozumiana | miękkie ograniczenia budżetowe | hipoteza niestabilności finansowej Minsky'ego | model gospodarki dualnej Arthura Lewisa | federalizm fiskalny | restrukturyzacja długu publicznego | Wielki Rynek Eurazjatycki | produktywność pracy w Chinach

Koszty i ryzyka chińskiej polityki przemysłowej

Kluczową rolę w ocenie chińskiej polityki przemysłowej odgrywa raport Międzynarodowego Funduszu Walutowego z konsultacji na podstawie artykułu IV, opublikowany 18 lutego 2026 roku. MFW wskazał, że dotychczasowy model wzrostu, oparty na inwestycjach i eksporcie, przyniósł wprawdzie znaczące rezultaty gospodarcze, lecz obecnie obciążają go skutki długotrwałego dostosowania rynku nieruchomości, wysokie zadłużenie oraz niedostateczna dynamika popytu wewnętrznego. Istotne znaczenie przypisano również spadkowi produktywności i nadmiernemu wspieraniu wybranych sektorów przemysłowych, co może prowadzić do narastania zdolności produkcyjnych niewspółmiernych do popytu.

Jednocześnie MFW uznał za znaczącą odporność chińskiej gospodarki na wcześniejsze zakłócenia, podkreślając utrzymywanie relatywnie wysokiego wzrostu i ważnej pozycji w gospodarce światowej. Diagnoza ta nie jest zatem zapowiedzią nieuchronnego załamania, lecz raczej sygnałem konieczności zmiany struktury czynników warunkujących długookresowy rozwój.

W raporcie szczególnie interesujące jest oszacowanie kosztu chińskiej polityki przemysłowej, obejmujące dotacje, preferencje podatkowe, tańszy kredyt oraz preferencyjne udostępnianie gruntów. Według ekspertów Funduszu równowartość fiskalna tak rozumianego wsparcia w 2023 roku wyniosła około 4% chińskiego produktu krajowego brutto.

Wielkość ta nie jest pojedynczą pozycją budżetową ani sumą bezpośrednich wypłat gotówkowych, lecz rezultatem określonej metody wyceny różnych form preferencji gospodarczych. Dlatego kluczowe staje się rozróżnienie nominalnej wartości dotacji, kosztu ulg podatkowych oraz korzyści wynikających z finansowania na warunkach odbiegających od rynkowych. Poszczególne instrumenty mogą bowiem różnie wpływać na zachowania przedsiębiorstw i finanse publiczne, a ich międzynarodowe porównanie utrudnia zróżnicowanie metod sprawozdawczości.

Samo oszacowanie pozwala jednak dostrzec ogromną skalę aktywności państwa w kształtowaniu konkurencji przemysłowej. Stanowisko MFW należy skonfrontować z argumentacją chińskich władz, które podkreślają znaczenie polityki przemysłowej dla rozwoju technologicznego, tworzenia nowych zdolności produkcyjnych i zwiększania bezpieczeństwa gospodarczego. Z tej perspektywy część wydatków uzasadnia się potrzebą ograniczania zależności od zagranicznych dostawców, osiągania korzyści z efektu uczenia się oraz rozwijania sektorów strategicznych. Nie można jednak przyjąć, że deklarowana doniosłość strategiczna automatycznie potwierdza społeczną opłacalność każdego przedsięwzięcia. Właściwa ocena wymaga zestawienia uzyskanych zdolności technologicznych z kosztami alternatywnymi, możliwością osiągnięcia podobnych rezultatów za pomocą innych instrumentów oraz skutkami dla konkurencji. W metodologii ekonomii politycznej kluczowe pozostaje zatem rozróżnienie trzech poziomów analizy: celów deklarowanych przez administrację, rzeczywistych mechanizmów ich realizacji oraz mierzalnych skutków tych działań. Dopiero konfrontacja tych płaszczyzn pozwala na formułowanie uzasadnionych ocen, które nie sprowadzają się ani do bezkrytycznej afirmacji interwencjonizmu, ani do apriorycznego odrzucenia każdej formy polityki przemysłowej.

Mechanizmy zadłużenia i rola platform LGFV

Najbardziej wyrazistym przejawem strukturalnych ograniczeń chińskiego modelu rozwojowego pozostaje sytuacja finansów lokalnych. Jej geneza wiąże się z historycznym podziałem kompetencji

i dochodów pomiędzy centralny aparat państwowy a administracje prowincji, prefektur i miast. Reforma podatkowa z 1994 roku istotnie przekształciła system podziału dochodów publicznych, zwiększając możliwości fiskalne władz centralnych, przy jednoczesnym utrzymaniu szerokiej odpowiedzialności władz lokalnych za finansowanie usług publicznych i inwestycji infrastrukturalnych. Administracje regionalne zostały tym samym zmuszone do poszukiwania dodatkowych źródeł dochodów oraz mechanizmów pozyskiwania kapitału, które pozwoliłyby na realizację ambitnych programów rozwojowych. Szczególne znaczenie zyskały wpływy z gospodarowania gruntami oraz działalność wyspecjalizowanych podmiotów finansujących infrastrukturę. Mechanizmy te przyspieszyły urbanizację i rozbudowę majątku publicznego, lecz jednocześnie stworzyły nowe formy zależności finansowych, które stały się problematyczne wraz z osłabieniem rynku nieruchomości.

W analizie finansów publicznych kluczowe jest rozróżnienie między formalnym zadłużeniem administracji lokalnej a zobowiązaniami przedsiębiorstw i platform finansowych powiązanych z realizacją zadań publicznych. W Chinach szeroko wykorzystywano podmioty określane jako local government financing vehicles (LGFV), które pozyskiwały środki na przedsięwzięcia infrastrukturalne, rozwojowe oraz zarządzanie majątkiem lokalnym.

Konstrukcje te pozwalały realizować inwestycje mimo limitów bezpośredniego zadłużania administracji, ale prowadziły również do rozmywania granicy pomiędzy zobowiązaniami publicznymi i korporacyjnymi. Poważny problem pojawiał się w momencie, gdy kredytodawcy uznawali podmiot formalnie gospodarczy za faktycznie gwarantowany przez administrację lokalną, mimo braku jednoznacznego zobowiązania prawnego państwa. W takich warunkach ocena ryzyka kredytowego zależała nie tylko od przyszłych przepływów pieniężnych przedsiębiorstwa, lecz także od oczekiwania, że w razie trudności władze publiczne ochronią wierzycieli. Mechanizm ten odpowiada problemowi gwarancji dorozumianej, której istnienie może ograniczać dyscyplinę kredytową i prowadzić do błędnej wyceny ryzyka. Jeśli wierzyciel zakłada, że jednostka publiczna nie dopuści do niewypłacalności przedsiębiorstwa infrastrukturalnego, może udzielać finansowania na warunkach korzystniejszych, niż wynikałoby to z samodzielnej zdolności kredytowej podmiotu. Zarząd przedsiębiorstwa może natomiast podejmować inwestycje o wątpliwym uzasadnieniu ekonomicznym, nie ponosząc pełnej odpowiedzialności za konsekwencje ewentualnego bankructwa.

Skala zadłużenia lokalnego i ryzyko systemowe

Problem ten nie dotyczy wyłącznie Chin, gdyż podobne mechanizmy mogą występować w państwach opierających się na publicznych przedsiębiorstwach infrastrukturalnych i funduszach pozabudżetowych. Przypadek chiński wyróżnia się jednak skalą i złożonością – wynikają one z wielkości gospodarki, rozbudowanej struktury jednostek terytorialnych oraz historycznej roli inwestycji publicznych jako narzędzia realizacji celów wzrostowych. W opracowaniu MFW Local Government Finances in China: Policy Options to Tackle the Debt Overhang z 25 września 2026 roku wskazano, że gwałtowny wzrost oficjalnego zadłużenia lokalnego oraz zobowiązań LGFV stanowi istotne zagrożenie dla stabilności makrofinansowej chińskiej gospodarki. Autorzy raportu, m.in. Mark Adams, Alissa Ashcroft i José M. Garrido, analizują trudności towarzyszące wcześniejszym próbom ograniczania długu oraz proponują reformy instytucjonalne. Szczególny nacisk kładą na wykorzystanie procedur restrukturyzacyjnych i upadłościowych, reformę systemu finansowania władz lokalnych oraz stworzenie mechanizmów, które zapobiegną przenoszeniu problemów zadłużeniowych na system bankowy. Kluczowym elementem rekomendacji jest skoordynowana rola rządu centralnego; ogromna skala powiązań między administracjami, przedsiębiorstwami a instytucjami finansowymi sprawia bowiem, że pojedyncze jednostki terytorialne nie są w stanie rozwiązać tych problemów samodzielnie. Znaczenie tych kwestii potwierdzają dane chińskiego Ministerstwa Finansów z 24 marca 2026 roku. Według nich bezpośredni dług władz lokalnych na koniec 2025 roku wynosił około 54,823 biliona juanów, co mieściło się w zatwierdzonym limicie zadłużenia.

Kwota ta obejmuje oficjalne zobowiązania ogólne i specjalne, nie jest jednak tożsama z całym szeroko rozumianym zadłużeniem podmiotów realizujących funkcje publiczne. Dlatego kluczowe stają się szacunki uwzględniające zobowiązania LGFV oraz innych instytucji poza tradycyjną sprawozdawczością budżetową. Należy jednak zachować ostrożność przy zestawianiu tych kategorii – różne definicje ryzyka i odpowiedzialności sprawiają, że proste sumowanie wskaźników mogłoby prowadzić do podwójnego liczenia niektórych pozycji. Rzetelna analiza wymaga zatem precyzyjnego określenia zakresu instytucjonalnego zadłużenia i przyjętej metodologii. MFW stosuje w tym celu rozszerzone kategorie fiskalne, by objąć działalność podmiotów pozostających poza oficjalnym budżetem administracji publicznej.

Według lutowych prognoz MFW z 2026 roku szeroko rozumiany dług publiczny – obejmujący m.in. określone zobowiązania LGFV i dodatkowe fundusze finansowania przedsięwzięć publicznych – mógł w 2026 roku osiągnąć równowartość około 135,3% PKB. Wartość ta znacznie przewyższa oficjalny dług budżetowy, lecz nie oznacza to automatycznie, że wszystkie te zobowiązania mają identyczny status prawny lub będą wymagały bezpośredniego pokrycia z budżetu centralnego.

Istotne pozostaje rozróżnienie długu formalnie przypisanego administracji, zobowiązań przedsiębiorstw dysponujących własnymi przychodami oraz ryzyka wynikającego z oczekiwania na pomoc publiczną. W ekonomii finansów publicznych kluczowe jest bowiem nie tylko nominalne zadłużenie, ale przede wszystkim zdolność obsługi zobowiązań, struktura terminów zapadalności oraz relacja między dochodami a przyszłymi wydatkami. Równie ważna jest zależność między kondycją rynku nieruchomości a finansami administracji lokalnych. Przez lata chińska urbanizacja opierała się na intensywnej budowie mieszkań, infrastruktury miejskiej i obiektów komercyjnych, co windowało wartość gruntów i zwiększało dochody lokalnych jednostek publicznych.

Środki z udostępniania praw do użytkowania gruntów finansowały kolejne inwestycje i obsługę długu. Powstawał w ten sposób mechanizm wzajemnego wzmacniania rynku nieruchomości, inwestycji infrastrukturalnych i finansów publicznych. Jego trwałość była jednak uzależniona od stałego popytu na nowe nieruchomości oraz stabilności ich cen.

Kryzys nieruchomości ogranicza finansowanie lokalnych inwestycji

W obliczu osłabienia rynku deweloperskiego dochody z gospodarki gruntami mogą spadać, podczas gdy wcześniejsze zobowiązania finansowe pozostają aktualne. Administracje lokalne stają zatem przed koniecznością ograniczania wydatków lub poszukiwania nowych źródeł finansowania, co bezpośrednio rzutuje na ich zdolność do realizacji polityki przemysłowej. Według raportu MFW z lutego 2026 roku inwestycje mieszkaniowe w Chinach skurczyły się z poziomu około 12,3% PKB w 2020 roku do około 6,1% PKB w 2025 roku.

W tym samym czasie nastąpiło znaczące ograniczenie aktywności deweloperskiej, a skala kończenia nowych inwestycji mieszkaniowych pozostała wyraźnie niższa niż w latach ubiegłych. MFW zwracał również uwagę na ogromny zasób niesprzedanych nieruchomości oraz utrzymującą się niepewność co do zdolności części deweloperów do wywiązania się z zawartych zobowiązań. Dane te dowodzą, że chiński rynek mieszkaniowy przechodzi głębokie dostosowanie strukturalne, którego skutki wykraczają poza sektor budowlany. Spadek wartości nieruchomości oddziałuje na oczekiwania gospodarstw domowych, kondycję finansową banków i możliwości samorządów w zakresie finansowania innych przedsięwzięć. Kryzys ten nie musi jednak uderzać we wszystkie regiony z tą samą siłą, gdyż miasta różnią się strukturą demograficzną, poziomem dochodów i skalą wcześniejszej ekspansji budowlanej.

W teorii cykli finansowych kluczowe jest wzajemne oddziaływanie cen aktywów i możliwości kredytowania działalności gospodarczej. Wzrost wartości nieruchomości zwiększa wartość zabezpieczeń wykorzystywanych przez przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe, co ułatwia pozyskiwanie dodatkowego kapitału. Większa dostępność kredytu może następnie pobudzać popyt na nieruchomości, prowadząc do dodatniego sprzężenia zwrotnego między cenami a zadłużeniem. W sytuacji odwrócenia trendu spadek wartości zabezpieczeń ogranicza finansowanie i zwiększa presję na sprzedaż aktywów. Mechanizm ten odpowiada istotnym elementom hipotezy niestabilności finansowej Hymana Minsky'ego, według której okres długotrwałej stabilności i wzrostu może prowadzić do stopniowego zwiększania ryzyka przez uczestników rynku. Nie należy jednak przedstawiać sytuacji chińskiej jako mechanicznego odtworzenia wszystkich faz modelu Minsky'ego, ponieważ jej przebieg jest uwarunkowany odmienną strukturą własności, rolą banków państwowych i możliwościami administracyjnego wpływania na restrukturyzację zobowiązań.

W kontekście teorii państwa rozwojowego osłabienie rynku nieruchomości może ograniczać zdolność lokalnych administracji do finansowania kolejnych projektów infrastrukturalnych. Miasto, które dotychczas czerpało znaczne dochody z gruntów i wykorzystywało rosnącą wartość nieruchomości do pozyskiwania kredytu, może teraz napotykać trudności w utrzymaniu podobnej skali inwestycji. Zmieniają się tym samym warunki finansowania platform CR Express, centrów logistycznych i innych przedsięwzięć związanych z regionalną polityką przemysłową.

Nie oznacza to jednak, że wszystkie takie projekty automatycznie stają się nierentowne, gdyż ich ekonomiczna użyteczność zależy od rzeczywistego popytu i jakości organizacji. Kluczowa staje się zdolność do oddzielania inwestycji generujących trwałe przychody od przedsięwzięć utrzymywanych głównie dzięki transferom finansowym i rosnącej wartości majątku publicznego. Właśnie w tym zakresie malejąca dostępność kapitału może wymuszać bardziej selektywną alokację zasobów. Chińskie władze centralne podejmują działania zmierzające do ograniczania ryzyka zadłużeniowego i utrzymywania zdolności jednostek lokalnych do wykonywania podstawowych zadań publicznych.

W marcu 2026 roku przedstawiono budżet przewidujący emisję nowych lokalnych obligacji specjalnych do wysokości 4,4 biliona juanów. Mają one służyć finansowaniu określonych inwestycji, zastępowaniu części ukrytego zadłużenia oraz regulowaniu zaległych płatności administracji. Przewidziano również transfery z budżetu centralnego do jednostek lokalnych o wartości około 10,415 biliona juanów.

Konstrukcja tych instrumentów wskazuje na potrzebę jednoczesnego utrzymania aktywności gospodarczej i ograniczania ryzyka finansowego, lecz nie gwarantuje automatycznej eliminacji wcześniejszych zobowiązań. Zamiana długu na instrument o korzystniejszych warunkach może

poprawić płynność i zmniejszyć koszty obsługi, ale sama w sobie nie zwiększy wartości aktywów, których finansowaniu pierwotnie służył kredyt. Dlatego programy refinansowania powinny być powiązane z rzetelną oceną trwałości ekonomicznej poszczególnych przedsięwzięć.

Przejście od regionalnej mobilizacji do centralnego zarządzania ryzykiem

Aktualność tego problemu potwierdzają dane z 9 października 2026 roku, według których dodatkowe 550 miliardów juanów niewykorzystanych limitów zadłużenia publicznego przeznaczono na wsparcie finansów lokalnych i inwestycje infrastrukturalne. Około 300 miliardów juanów ma wzmocnić bieżące funkcjonowanie administracji na poziomie powiatów i dzielnic, natomiast pozostała kwota została skierowana na konkretne przedsięwzięcia infrastrukturalne. Decyzja ta zapadła w obliczu słabego popytu konsumpcyjnego oraz problemów rynku nieruchomości, które hamują dynamikę gospodarczą.

W obszarze finansów publicznych kluczowe jest to, że państwo wykorzystuje instrumenty fiskalne do stabilizacji sytuacji regionalnej, jednocześnie zwiększając rolę centralnej koordynacji finansowania. Trudno jednak przesądzać o ostatecznej skuteczności tych działań – zależy ona bowiem od sposobu wydatkowania środków, ich realnego wpływu na popyt oraz trwałości poprawy budżetów lokalnych.

W kategoriach ekonomii politycznej interesujący jest proces przejścia od modelu regionalnej mobilizacji kapitału ku bardziej scentralizowanemu zarządzaniu ryzykiem zadłużeniowym. W początkowych fazach rozwoju administracje lokalne miały silne bodźce do zwiększania skali inwestycji i rozbudowy przedsiębiorstw infrastrukturalnych. Jednak w miarę narastania zobowiązań, rośnie znaczenie rządu centralnego jako podmiotu zdolnego do organizacji refinansowania i ograniczania zagrożeń systemowych. Powstaje zatem szczególny paradoks instytucjonalny: decentralizacja działalności inwestycyjnej może zwiększać innowacyjność i tempo rozwoju, lecz finansowe konsekwencje jej niepowodzeń mogą prowadzić do ponownej centralizacji odpowiedzialności.

W świetle teorii federalizmu fiskalnego problem ten sprowadza się do odpowiedniego dopasowania uprawnień decyzyjnych, źródeł dochodów i odpowiedzialności za wydatki. Jeśli jednostka lokalna podejmuje ryzykowne decyzje w nadziei, że ich koszty pokryje budżet centralny, powstaje niebezpieczeństwo utrwalania miękkich ograniczeń budżetowych.

Właściwa reforma finansów lokalnych wymaga zatem nie tylko restrukturyzacji istniejących zobowiązań, lecz przede wszystkim zmiany instytucjonalnych warunków ich powstawania. Autor podkreśla znaczenie przejrzystości finansowania przedsięwzięć, rozdzielenia zobowiązań publicznych od korporacyjnych oraz ustanowienia wiarygodnych zasad restrukturyzacji przedsiębiorstw niewypłacalnych. Konieczne jest również dostosowanie zakresu zadań jednostek lokalnych do ich możliwości dochodowych; trwała nierównowaga między odpowiedzialnością za usługi publiczne a dostępem do stabilnych źródeł finansowania może bowiem prowadzić do ponownego wzrostu zadłużenia. W tym kontekście istotne jest stanowisko MFW z września 2026 roku, wskazujące na potrzebę sekwencyjnego łączenia restrukturyzacji długu z reformami fiskalnymi i tworzeniem mechanizmów ograniczających ryzyko przenoszenia strat na system finansowy. Restrukturyzacja nie powinna prowadzić do nagłego przerwania podstawowych usług publicznych, ale jednocześnie nie może utrwalać oczekiwania bezwarunkowego ratowania wszystkich wcześniejszych przedsięwzięć.

Wpływ ograniczeń fiskalnych i demograficznych na infrastrukturę

Problemy finansów lokalnych mogą pogłębiać nierówności regionalne, gdyż jednostki terytorialne dysponują odmiennymi zasobami gospodarczymi i różnymi możliwościami finansowania swojej działalności. Duże metropolie z rozwiniętym przemysłem i usługami generują wyższe dochody podatkowe i mają łatwiejszy dostęp do kapitału niż regiony o słabszej strukturze produkcyjnej, borykające się z odpływem ludności.

Jednolite ograniczenia fiskalne mogą zatem przynieść odmienne skutki społeczne i gospodarcze w różnych częściach kraju. Administracja regionu o niskich dochodach może zostać zmuszona do głębszych cięć w inwestycjach i usługach publicznych niż miasto z silnym zapleczem przedsiębiorczości. W kontekście teorii nierówności przestrzennych kluczową rolę odgrywa system transferów fiskalnych, którego zadaniem jest ograniczanie różnic w zdolności jednostek terytorialnych do zapewniania podstawowych usług. Jednocześnie transfery te nie powinny eliminować bodźców do efektywnego wykorzystywania zasobów ani tworzyć trwałej zależności od finansowania pozbawionego kontroli rezultatów. W ten sposób problem zadłużenia lokalnego wiąże się bezpośrednio z przyszłością Wielkiego Rynku Eurazjatyckiego. Infrastruktura transportowa powstaje bowiem nie tylko w wyniku wielkich decyzji strategicznych państwa, lecz także dzięki działalności administracji miejskich, regionalnych przedsiębiorstw infrastrukturalnych i instytucji finansowych.

Jeśli zdolność tych podmiotów do inwestowania spadnie, może to spowolnić rozwój terminali, platform logistycznych i połączeń uzupełniających. Istotna staje się więc możliwość przeniesienia części finansowania na podmioty o rzeczywistych interesach komercyjnych, zdolne ponieść odpowiednie ryzyko. Nie oznacza to jednak, że każdą infrastrukturę da się sfinansować prywatnym kapitałem, gdyż część inwestycji generuje rozproszone korzyści społeczne i wymaga długiego okresu zwrotu. Właściwa architektura finansowa powinna zatem uwzględniać charakter przedsięwzięcia, potencjalne przychody oraz znaczenie korzyści zewnętrznych, których nie można w pełni przypisać rachunkowi pojedynczego operatora.

Drugim zasadniczym ograniczeniem długookresowej dynamiki chińskiego rozwoju są przemiany demograficzne, wynikające ze współzależności wielkości populacji, struktury wieku, zasobów pracy i systemów zabezpieczenia społecznego. W poprzednich dekadach Chiny korzystały z ogromnych zasobów siły roboczej oraz możliwości przesuwania pracowników z rolnictwa do bardziej produktywnych sektorów przemysłu i usług. Odwołując się do modelu gospodarki dualnej Arthura Lewisa, kluczowe było przechodzenie pracy z obszarów o niskiej produktywności do przedsiębiorstw dysponujących zaawansowaną techniką i zdolnością do produkcji na dużą skalę. Proces ten nie może jednak trwać w nieskończoność; wraz ze zmianami strukturalnymi kurczy się zasób pracy możliwej do łatwego przenoszenia między sektorami. Jednocześnie spadek liczby urodzeń i wzrost długości życia zmieniają relację między ludnością aktywną zawodowo a populacją wymagającą wsparcia emerytalnego i opiekuńczego. W takich warunkach przyszły rozwój będzie w coraz większym stopniu zależał od produktywności pracy, jakości kapitału ludzkiego oraz zdolności do organizacji usług społecznych odpowiadających potrzebom starzejącego się społeczeństwa.

> Chiński model rozwoju dotarł do punktu, w którym decentralizacja inwestycyjna, będąca niegdyś motorem innowacji i tempa wzrostu, paradoksalnie wymusza powrót do centralizacji odpowiedzialności za powstałe długi. Pozostaje pytanie, czy państwo zdoła oddzielić strategiczne cele od ekonomicznych złudzeń, zanim koszt ratowania 'miękkich budżetów' przeważy nad korzyściami z posiadanej infrastruktury. Być może największym wyzwaniem Pekinu nie jest już budowa nowych szlaków, lecz odwaga w uznaniu niewypłacalności tych, które nigdy nie miały prawa zarabiać.

Inspiracje

[1]

"The China-Europe Railway Express" Bai Gao

Springer Nature | ISBN: 9789811928826

Bai Gao (ur. 1955) jest profesorem socjologii na Uniwersytecie Duke'a. Uzyskał tytuł licencjata i magistra na Uniwersytecie Pekińskim, a doktorat z socjologii uzyskał na Uniwersytecie Princeton w 1994 roku. Gao jest wpływowym socjologiem ekonomicznym, którego badania naukowe koncentrują się na socjologii porównawczo-historycznej, międzynarodowej ekonomii politycznej, analizie organizacji i rozwoju Azji. Jest powszechnie uznawany za swoje fundamentalne badania nad japońskim dewelopmentalizmem, instytucjami gospodarczymi i powojenną polityką przemysłową, a także za współczesne badania nad globalną strategią Chin, globalną infrastrukturą i regionalnymi korytarzami gospodarczymi w ramach Inicjatywy Pasa i Szlaku. Jego prace dostarczają wnikliwego empirycznego wglądu w interakcje instytucji państwowych, idei i dynamiki geopolitycznej, które wpływają na transformację współczesnych rynków, transkontynentalnych sieci transportowych oraz systemów innowacji przemysłowych w całej Eurazji i poza nią.

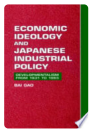
Bai Gao *(born 1955) is a Professor of Sociology at Duke University. He earned his bachelor's and master's degrees from Peking University and completed his Ph.D. in sociology at Princeton University in 1994. Gao is an influential economic sociologist whose scholarship centers on comparative-historical sociology, international political economy, organizational analysis, and Asian development. He is widely recognized for his foundational studies of Japanese developmentalism, economic institutions, and post-war industrial policy, as well as his contemporary research on China's grand strategy, global infrastructure, and regional economic corridors under the Belt and Road Initiative. His work provides rigorous empirical insight into how state institutions, ideas, and geopolitical dynamics interact to transform modern markets, cross-continental transportation networks, and industrial innovation systems across Eurasia and beyond.*

Duke University

Literatura uzupełniająca

Książki

Książki autora i dzieła przywołane w tekście:

[1] "Economic Ideology and Japanese Industrial Policy"

Bai Gao

2002 | Cambridge University Press | ISBN: 9780521894500

[2] "The Social Origin of Economic Reasoning"

Bai Gao

1994

[3] "Japan's Economic Dilemma"

Bai Gao

2001 | Cambridge University Press | ISBN: 9780521793735

[4] "High-Speed Rail: an Analysis of the Chinese Innovation System"

Bai Gao

2019 | World Scientific Publishing Company | ISBN: 9789811206740

[5] "Zhong guo li shi wen wu qu tan"

Zhen Bai Gao

1957

Książki autorów przywoływanych i literatura pokrewna:

[6] "Economic Analysis and Forecast of China (2015)"

Yang Li, Ping Li, Xuesong Li, Ping Zhang

2017 | Springer | ISBN: 9789811056543

[7] "Country Reports on Economic Policy and Trade Practices"

United States. Congress. House. Committee on Ways and Means

2001

[8] "Handbook of Chinese Economics"

Zhuoyuan Zhang

2023 | Springer Nature | ISBN: 9789819904204

Artykuły naukowe

Prace autorów przywoływanych w tekście:

[1] "Local Government Finances in China"

Mark Adams, Alissa Ashcroft, José Garrido, Henry Hoyle, Estelle Liu

2026 | Departmental Papers | DOI: 10.5089/9798229047272.087

Źródło

[2] "Can Latin America carry its international debt? A prospective analysis using the Wharton Latin American debt simulation model"

F.Gerard Adams, Enrique P. Sanchez, Mark E. Adams

1983 | Journal of Policy Modeling | DOI: 10.1016/0161-8938(83)90006-6

Źródło

[3] "The World Bank's Finances: an International Debt Crisis"

Patricia Adams

1997 | Globalization and the South | DOI: 10.1007/978-1-349-25633-4_10

Źródło

[4] "The Legal Foundations of Public Debt Transparency"

Karla Vasquez, Alissa Ashcroft, Kikachukwu Alex-Okoh, Alessandro Gullo, Olya Kroytor

2024 | IMF Working Papers | DOI: 10.5089/9798400267222.001

Źródło

[5] "Restructuring and Insolvency in Europe: Policy Options in the Implementation of the EU Directive"

Jose Garrido, Chanda DeLong, Amira Rasekh, Anjum Rosha

2021 | IMF Working Papers | DOI: 10.5089/9781513573595.001

Źródło

[6] "Corporatisation in Spanish Local Government: Governing the Diversity"

Germà Bel, Marc Esteve, Juan Carlos Garrido-Rodríguez, José Luis Zafra-Gómez

2023 | Corporatisation in Local Government | DOI: 10.1007/978-3-031-09982-3_15

Źródło

[7] "The impact of explanatory factors on a bidimensional model of transparency in Spanish local government"

Juan C. Garrido-Rodríguez, Antonio M. López-Hernández, José L. Zafra-Gómez

2019 | Government Information Quarterly | DOI: 10.1016/j.giq.2018.10.010

Źródło

[8] **"The Second Industrial Divide"**

Hyman P. Minsky

1985 | Challenge | DOI: 10.1080/05775132.01.11471019

Źródło

[9] **"Central Banking and Money Market Changes"**

Hyman P. Minsky

1957 | The Quarterly Journal of Economics | DOI: 10.2307/1883812

Źródło

[10] **"Financial Instability and the Decline (?) of Banking: Public Policy Implications"**

Hyman P. Minsky

1998 | DOI: 10.2139/ssrn.100888

Źródło

[11] **"Financial Interrelations, the Balance of Payments, and the Dollar Crisis"**

Hyman P. Minsky

2019 | Debt and the Less Developed Countries | DOI: 10.4324/9780429044892-6

Źródło

Artykuły naukowe autora:

[12] **"Japan's Economic Dilemma"**

Bai Gao

2001 | Cambridge University Press eBooks | DOI: 10.1017/cbo9780511612930

Źródło

[13] **"The Postwar Japanese Economy"**

Bai Gao

2007 | Blackwell Publishing Ltd eBooks | DOI: 10.1002/9780470751398.ch18

Źródło

[14] **"Japan's Economic Dilemma: The Institutional Origin of Prosperity and Stagnation"**

Chikako Usui, Bai Gao

2003 | Contemporary Sociology A Journal of Reviews | DOI: 10.2307/3089589

Źródło

[15] "Neoliberal and Classical Developmentalism: A Comparative Analysis of the Chinese and Japanese Models of Economic Development"

Bai Gao

2013 | Palgrave Macmillan UK eBooks | DOI: 10.1057/9781137323088_4

Źródło

[16] "The Informal Economy in the Era of Information Revolution and Globalization: The Shanzhai 〖CellPhone Industry in China"

Bai Gao

2011 | 社会杂志

Źródło

[17] "The Rubik's Cube state: A reconceptualization of political change in contemporary China"

Bai Gao

2009 | Research in the sociology of work | DOI: 10.1108/s0277-2833(2009)0000019017

Źródło

[18] "Globalization and Domestic Coping Strategies: The Development of China's Industrial Clusters"

Guowu Li, Bai Gao

2020 | İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi / İstanbul University Journal of Sociology | DOI: 10.26650/sj.2020.40.2.0057

Źródło

[19] "The Implications of China's HSR Innovation System"

Bai Gao

2020 | WORLD SCIENTIFIC eBooks | DOI: 10.1142/9789811206757_0009

Źródło

[20] "Japan's Political Marketplace By J. Mark Ramseyer and Frances McCall Rosenbluth. Cambridge: Harvard University Press, 1993. viii, 262 pp. $39.95. - The Japanese Experience of Economic Reforms. Edited by Juro Teranishi and Yutaka Kosai. New York: Martin's Press, 1993. viii, 398 pp. $69.95."

Bai Gao

1994 | The Journal of Asian Studies | DOI: 10.2307/2059889

Źródło

[21] "The social origin of economic reasoning : three changing paradigms in japanese economic policy, 1931-1965"

Bai Gao

1993 | UMI Dissertation Service eBooks

Źródło

Treść tworzy Fundacja Dobre Państwo.
Redaguje i publikuje APA ONE, autorski system redakcyjny Fundacji oparty na AI.
APA ONE Publishing System
Fundacja Dobre Państwo © 2026
Article ID: 457193a4-61f9-4a4a-ba31-01abacd6664f